

Voortgangsrapportage collectief Ark & Eemlandschap 2016

1. Hoe is het afgelopen beheerjaar verlopen (beschrijving per leefgebied en/of deelgebied)?

Aandachtspunten per **leefgebied Open Grasland, Droge Dooradering,**

- Wat heeft u gerealiseerd in de uitvoering van het geplande beheer? Wat ging daarbij goed, wat kan beter en waarom?
 - **Toelichting:**
 - Open grasland: *Op 1499 ha weidevogelgrasland is 23% zwaar beheer afgesloten en zijn 41 plas-dras situaties aangelegd met zonnepompen. In het seizoen zijn 1133 nesten van weidevogels opgezocht en beschermd, waarvan 73% is uitgekomen en 17% verloren is gegaan door predatie. De plas-dras situaties hebben in verreweg de meeste gevallen veel vogels getrokken in de vestigingsfase maar ook daarna zien we een toename van nesten in de omgeving van de plas-dras. In het voorjaar zagen we veel predatie voornamelijk door vossen en kraaien. We hebben met de Wild Beheer Eenheid (WBE) gesproken over maatregelen om de predatie terug te dringen.*
 - Droge dooradering: *In Eemland betreft dit hoofdzakelijk knotbomen, en wel 487 stuks in 2016. Daarnaast 0,21 ha hakhoutbeheer. Het beheer vindt eens in de 6 jaar plaats.*
- Voldoet het beheer aan de randvoorwaarden van de beschikking en paragraaf 4.5 van het Natuurbeheerplan?
 - **Toelichting:** Gegevens toespitsen op verantwoording conform beschikking op gebiedsaanvraag. ->

Leefgebied/ categorie water	Clusters van deelgebieden onderscheiden in openstellingsbesluit (alleen nummer invullen, zie tabel1)	Minimum aantal hectares per leefgebied	Maximum aantal hectares per leefgebied	Gerealiseerd
Open grasland	6.	1285,40	1478,10	1499,20
Droge dooradering	6.	0,26	0,29	0,26

- paragraaf 4.5 van het Natuurbeheerplan
 - *Voldoen we aan wat we hebben 22,8% zwaar beheer (gevraagd wordt 18%) en we hebben 1,1% plas-dras terwijl 0,5% gevraagd wordt.*
- Hoe is met het beheer in de verschillende leefgebieden invulling gegeven aan de provinciale (ecologische) doelen en ambities zoals benoemd in paragraaf 4.3 van het Natuurbeheerplan?
 - **Toelichting:** tekstblok
 - Specifiek voor Open Grasland:**
 - Hoe is het gegaan met plas/dras, wat zijn de ervaringen is het goed bevallen en wat heeft het opgeleverd.**
Plas-dras situaties zijn aangelegd en hebben voor goede resultaten gezorgd. We zien een duidelijke vermeerdering rondom de plas-dras van vogels met pullen en ook meer nesten in de omgeving. Veel vlieg vlugge jongen worden waargenomen, ook nadat de pompen uit zijn gezet..
 - Wat is de kwaliteit van de mozaïek?**
De kwaliteit is goed te noemen: er zijn verspreid over het gebied 41 plas-dras situatie aangelegd die geflankeerd worden door zwaar beheer (het merendeel kruidenrijk grasland) terwijl er in de onmiddellijk omgeving nog meer uitgesteld maaibeheer aanwezig is.
 - Hoe was de kuikenoverleving? (relatie Last Minute beheer, uitgesteld maaibeheer, predatie).**
Goed, 22% uitgesteld maaibeheer plus 4,4% last-minute beheer. Predatie was 17%. 70% van de Grutto legsels kwam uit. 72% van de Kievit legsels kwam uit. 73% van de Scholekster legsels kwam uit en 77% van de Tureluur legsels kwam uit.

Specifiek voor Droge Dooradering:

- Hoe is het gegaan met landschapselementen en wordt (voor komend beheerjaar) een uitbreiding verwacht?

Diverse knotbomen zijn gesnoeid, voor 2017 is er een uitbreiding van het aantal bomen van ca 487 naar 1818. Er is overleg met de gemeente Amersfoort. Amersfoort wil uitbreidingen maar er is geen geld beschikbaar...

- Hoe is de visie op landschap; hoe gaat u dat uitwerken?

Ondanks diverse besprekingen zijn er tot op heden geen doelen geformuleerd voor landschap.

- Hoe zijn de contacten met LEU i.v.m. opleiding en coördinatie vrijwilligers?

Contacten zijn goed, voor weidevogelbescherming sluiten we aan bij de cursussen van LEU. Voor de monitoring hebben we een eigen opleiding voor 25 vrijwilligers van de vogelwerkgroep 't Gooi.

- Hoe gaat het met de soortenrijke graslanden en akkers? Wil het collectief hierin nog uitbreiden?

Er vind een uitbreiding plaats van kruidenrijk grasland in 2017. Daarnaast wil het collectief een uitbreiding van het gebied bij Eemnes (zie ook het laatste punt).

- Wat zijn de resultaten van de controles die u heeft uitgevoerd (schouw)?
 - **Toelichting:** → *De helft van onze deelnemers (30 stuks) is random gekozen voor een controle van de laat maaibeheer pakketten en voor het pakket kruidenrijk grasland. Er zijn vier afwijkingen geconstateerd van te vroeg maaien. In één geval was dit een fout van de loonwerker. Tevens zijn alle deelnemers die een plas-dras hadden gecontroleerd waarbij de oppervlakte met een GPS is opgemeten. Deelnemers die een te kleine plas-dras hadden (voornamelijk door oneffenheden in het veld) werden gecompenseerd door deelnemers die een te grote plas-dras hadden waardoor de totale oppervlakte plas-dras groter was dan afgesproken. De controles op nestbescherming vinden het gehele seizoen plaats door onze polderregisseurs die hun controle resultaten en datum noteren op de stalkaarten.*

Algemeen:

- Samenwerking met gebiedspartijen: met welke partijen heeft u samengewerkt? Wat hield de samenwerking in, hoe is het verlopen. Tot welke acties heeft de samenwerking met gebiedspartijen geleid? **Is er overleg met de WBE en wat is het resultaat?**
 - **Toelichting:** →

Organisatie	kenmerk samenwerking	resultaat/actie	Opmerkingen
LEU	Overleg droge dooradering en opleiding vrijwilligers		Communicatie kan beter: er komt geen antwoord op onze vragen.
Natuurmonumenten	Ecologische toetsen van ons plan	Beheer aangepast/verbeterd n.a.v. overleg	
Vogelbescherming	Ecologische toetsen van ons plan	Beheer aangepast/verbeterd n.a.v. overleg	
Vogelwerkgroep 't Gooi	Monitoring en registratie	5 rondes volgens SOVON methode	25 mensen opgeleid
Weidevogelwerkgroepen (4 stuks)	Registratie nesten en monitoring	Begeleid door polderregisseurs	
Wild Beheer Eenheid	Predatiebeheer	Vossenkooien kopen. Premie op vossen.	Ontheffing voor kraaienkooien mogelijk?
Waterschap	Invulling waterdoelen	Intekenen ecologisch slootschonen	

- Heeft u verbindingen gelegd met de aanwezige natuurgebieden en ander lopend beheer? Hoe is dit gegaan en wat is het resultaat? Tot welke acties heeft de samenwerking met gebiedspartijen geleid?
 - **Toelichting:** *In de voorbereiding bij de totstandkoming van het plan zijn de gebiedspartijen erbij betrokken. Natuurmonumenten en Vogelbescherming Nederland werden betrokken bij de ecologische toets. Gemeenten zijn gevraagd maar stellen geen geld beschikbaar.*

- Heeft u kennis kunnen nemen van de resultaten van beleidsmonitoring?

Ja

Heeft dat geholpen bij de uitvoering van het beheer?

De gegevens van Sovon kwamen pas na het seizoen beschikbaar, dus voor het lopende jaar te laat. Dit is ook logisch gezien de vijf telrondes waarbij de vijfde ronde een alarmtelling is, dus laat in het seizoen. De gegevens zijn meegenomen bij de evaluaties met iedere deelnemer en het beheer is soms op basis van deze gegevens aangepast voor het seizoen 2017.

Wat is het percentage administratie / organisatiekosten van het collectief? Zijn er problemen bij het begrenzen van de kosten, en zo ja, welke?

- **Toelichting:** → Tabel met begroting/realisatie overheadkosten plus tekstblok met ruimte voor toelichting

Moet nog uitgewerkt worden (het aar is nog niet om).

Indicatief komen we op ca 20 % van de beschikking uit. Maar we zijn benieuwd naar de definitieve betaling van onze beschikking en dan zal blijken of we voldoende budget hebben voor de organisatie.

- Hoe heeft u het principe 'lerend beheren' vormgegeven? En met welk resultaat?

- **Toelichting:** *Ja, activiteiten van de polderregisseurs en de controles waren gericht op lerend beheren. In oktober is met alle deelnemers individueel het beheer geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie zijn diverse aanpassingen voorgesteld door zowel deelnemers als bestuur ten goede van de weidevogels. Dit waren voornamelijk aanpassingen in meer zwaar beheer te weten meer kruidenrijk grasland en vier extra plas-dras pompen.*

- Welke ontwikkelingen, knelpunten, aandachtspunten en trends signaleert u rond het ANLb? Hoe wilt u hiermee omgaan en wat verwacht u van de provincie / andere partijen?

Toelichting:

- *Predatie beperken door effectief beheer van predatoren te versterken. Vossen, Kraaien en Meeuwen vragen om actie. Er is overleg met de wildbeheereenheid geweest. Een ontheffing op kraaienkooien geregeld door de provincie is wenselijk.*
- *Een ander knelpunt dit jaar waren de vele bezoeken die de deelnemers kregen van diverse instanties. Het resultaat is dat men minder bereid is om mee te werken aan allerlei (eenmalige) onderzoeken.*

<i>Controles</i>	<i>Aantal bezoeken</i>
<i>NVWA legselbeheer controles</i>	<i>1</i>
<i>NVWA 1 juni beheer controles</i>	<i>1</i>
<i>NVWA Kruidenrijk grasland controles</i>	<i>1</i>
<i>NVWA plas-dras controles</i>	<i>1</i>
<i>Collectief 1 juni beheer controles</i>	<i>1</i>
<i>Collectief Kruidenrijk grasland controles</i>	<i>1</i>
<i>Collectief plas-dras controles/inmeten</i>	<i>2</i>
<i>SOVON monitoring</i>	<i>5</i>
<i>Collectief monitoring</i>	<i>5</i>
<i>Alterra onderzoek (grasmonsters)</i>	<i>1</i>
<i>Kieviten ringen</i>	<i>3</i>
<i>Rondleidingen van deskundigen/overheden</i>	<i>4</i>

- *Een ander duidelijk knelpunt is de administratieve last. Waar vooraf werd gezegd dat er minder regels zouden komen en het met minder overhead zou kunnen, is tijdens dit eerste seizoen gebleken dat de voordeur en achterdeur steeds dichterbij elkaar komen en dat de provincie Utrecht steeds meer controlerend optreedt in plaats van te werken op basis van vertrouwen.*
- *We verwachten van de provincie een meer coöperatieve houding i.p.v. een sterk controlerende houding. Bekijk of er een ontheffing voor Eemland kan komen voor kraaienkooien en zorg voor een aanpassing van de grens van het kerngebied zodat onze "pareltjes" ook binnen het kerngebied vallen.*

2. Lever een (digitale) kaart aan met daarop de locaties (percelen) en de uitgevoerde beheeractiviteiten (uitdraai SCAN-GIS)
- a. **Toelichting:** Digitale kaart 'Verantwoording jaarlijks beheer per 1 oktober, door collectief ingediend bij RVO, wordt via RVO geleverd aan de Provincie. Nadere afspraken volgen nog over de wijze van levering (één landelijk bestand of bestand per collectief) en datum van levering.

3. Geef de resultaten weer van de beheermonitoring en de waargenomen soorten per leefgebied/deelgebied **Open Grasland, Droge Dooradering.** Geef daarbij een toelichting op de volgende punten:

- o Hoe is het gegaan met de soorten die u heeft genoemd in uw gebiedsaanvraag? Met welke soorten gaat het goed, met welke soorten minder goed?
- **Toelichting:** → *De vier soorten weidevogels doen het goed in Eemland. Door het nieuwe stelsel met nieuwe regelgeving hebben we veel minder deelnemers en minder dan de helft van het aantal hectares dan in het geval van SNL. Er is daarom geen goede vergelijking mogelijk met vorige jaren. Er kunnen dus geen harde uitspraken gedaan worden op basis van de getallen. Wel zien we dat het aantal Kieviten sterk verminderd is.*

	SNL						ANLb
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hectares	2462	2447	2534	2716	3307	3277	1498
Nesten Kievit	1173	1019	992	924	923	919	519
Nesten Grutto	243	170	354	349	343	326	302
Nesten Tureluur	117	68	201	218	192	175	175
Nesten Scholekster	100	91	111	126	101	150	91
Nesten Totaal	1633	1348	1658	1617	1559	1570	1087
Nesten per 100 ha	66	55	65	60	47	48	73

We zien dus een duidelijke toename in het aantal broedparen per 100 ha, wat aangeeft dat het beheer op de juiste plek ligt. Immers de hectares waar geen vogels zaten die wel in het SNL gebied zaten zijn eruit gehaald. De afname met 400 Kievitsnesten baart ons zorgen.

Specifiek voor Open Grasland: wat is de dichtheid grutto's? *Op 1115 ha legselbeheer zijn 302 nesten gevonden wat overeenkomt met 27 paar per 100 hectare.*

Beheermonitoring is uitgevoerd door vrijwilligers van de vogelwerkgroep 't Gooi die een cursus hebben gedaan waarbij de SOVON methode is gevolgd (monitoren in 5 telrondes).

Tijdens de monitoring zijn 174 territoria van de Grutto gevonden op 342 ha zwaar beheer hetgeen overeenkomt met 51 paar per 100 hectare.

Specifiek voor Droge Dooradering: hoe gaat het met de specifieke soorten steenuil, kamsalamander, patrijs, keep en geelgors (indien van toepassing)?

- o Op welke aspecten heeft u gemonitord en wat is het resultaat hiervan (zo mogelijk per telgebied)?
- Toelichting:** → *Er heeft geen beheermonitoring plaatsgevonden omdat er nog steeds overleg is met LEU hoe deze monitoring moet worden opgezet voor de droge dooradering. Op basis van de maatregelen is het resultaat goed. Op basis van doelsoorten is er geen monitoring gedaan (onvoldoende inzicht in het systeem van doelsoorten monitoring). Boeren nemen wel veel vogels/vleermuizen waar.*
- Heeft de beheermonitoring bijgedragen aan de optimalisatie van het beheer? Waarom wel/niet?
- Toelichting:** Tekstblok met kaartje met de gebieden die wel en niet zijn meegenomen bij de monitoring. *N.v.t.*
- o Heeft u geen beheermonitoring uitgevoerd? Geef dan waarom niet en licht toe hoe de beheermonitoring vanaf 2017 gaat plaatsvinden.
- Toelichting:** *Nee, dit moet nog worden uitgewerkt in samenwerking met LEU. Er zijn helaas nog steeds geen doelen vastgesteld.*

Hoe is de samenwerking & afstemming tussen collectief – provincie – RVO.nl verlopen? Wat ging goed, wat kan beter en waarom?

Toelichting: Samenwerking met de provincie is goed. Wat wel beter kan is de planning: we krijgen soms erg weinig tijd om zaken aan te leveren.

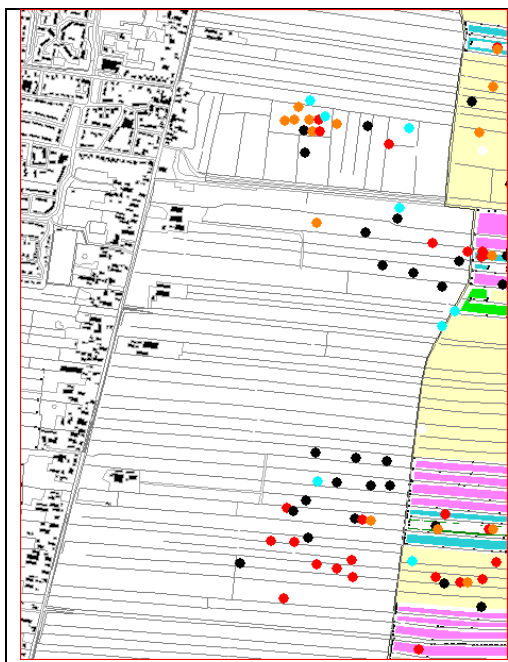
We hebben geen contact met RVO, alles loopt via de SCAN helpdesk.

4. Bijzonderheden: benoem eventuele bijzonderheden / overige zaken voor zover deze nog niet benoemd zijn in de voorgaande punten.

Toelichting: Het contact met de NVWA is wisselend. Men meldt zich vrij laat waardoor de gebiedscoördinator niet mee kan lopen. Afmelden van de resultaten gebeurt soms niet, soms mondeling, soms schriftelijk en soms via SCAN. Eenduidigheid zou beter kunnen.

Conclusies en aanbevelingen/wensen

- Het plan zoals het er nu ligt is in de basis goed, we hebben met iedere deelnemer geëvalueerd en dit heeft tot gevolg dat er hier en daar versterking is afgesloten in het zwaar beheer. Deze versterking uit zich in meer kruidenrijk grasland en vier extra plas-dras situaties.
- De organisatie van de uitvoering is op orde en geeft geen aanleiding tot aanpassingen. De interne audit heeft plaatsgevonden en leverde een positief beeld op..
- Tijdens de eigen monitoring (volgens Sovon methode in vijf rondes) is gebleken dat er zich 419 territoria bevinden op de 342 hectare die we hebben afgesloten als zwaar beheer. Daarvan zijn er 174 territoria van de Grutto. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het zwaar beheer op de juiste plek ligt.
- Er is een duidelijke wens om de predatie terug te dringen. De grote aantallen kraaien en kauwen in de polder vragen om maatregelen. Een ontheffing op kraaienkooien is dringend gewenst!
- Ook is er een grote wens tot uitbreiding van het kerngebied. Deze uitbreiding wordt gestaafd door de SOVON monitoring van 2016. Het gaat om het volgende gebied:

Gebied buiten het kerngebied (kerngebied in geel aangegeven) wat in aanmerking zou kunnen komen voor uitbreiding van het kerngebied

De Sovon telling laat de territoria zien van:
Rood = Grutto (14 stuks)
Zwart = Kievit (20 stuks)
Oranje = Tureluur (8 stuks)
Blauw = Scholekster (6 stuks)

Het gebied betreft gronden bij Eemnes die boven de Jonge Japeweg liggen t/m de percelen boven de Eemnesser vaartsfeeg.

Het betreft een gebied van 73 hectare